

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 55/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. decembra 2018 v pléne zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša (sudca spravodajca), Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej, Mojmíra Mamojku, Lajosa Mészároša, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Ciberem, M. R. Štefánika 1161/184, Trebišov, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Hriadky konaných 10. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. novembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), podľa § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Hriadky konaných 10. novembra 2018 (ďalej aj „voľby“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ kandidoval na funkciu starostu obce Hriadky vo voľbách, v ktorých získal 134 z 280 odovzdaných platných hlasov zúčastnených voličov. Sťažnosť sťažovateľa smeruje proti kandidátovi, ktorý získal vo voľbách 140 hlasov a bol zvolený za starostu obce Hriadky. Medzi sťažovateľom a víťazným kandidátom bol teda rozdiel v počte šiestich hlasov.

3. Sťažovateľ vo vzťahu k nezákonnosti a neústavnosti volieb v sťažnosti uvádza:

«... mám vedomosť o tom, že minimálne v 50-tich prípadoch boli miestnou volebnou komisiou vydané hlasovacie lístky a obálky voličom zapísaných v zozname voličov bez ich vlastnoručného podpisu, ktorým by potvrdzovali prevzatie hlasovacích lístkov a obálok. O tejto skutočnosti informovala zapisovateľka miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] predsedu okresnej volebnej komisie v Trebišove. Predseda okresnej volebnej komisie v Trebišove po oboznámení sa s touto skutočnosťou komunikoval s predsedníčkou miestnej volebnej komisie v Hriadkach. Po tejto vzájomnej rozprave vydala predsedníčka miestnej volebnej komisie v Hriadkach v danej veci pokyn, aby zavolali voličov na podpísanie prevzatia hlasovacích lístkov a obálok... V koľkých prípadoch sa zrealizovali dodatočne podpisy voličov, ktorí prevzali hlasovacie lístky a obálky bez podpisu, ja neviem uviesť, avšak členovia miestnej volebnej komisie vedia dosvedčiť, že takéto konanie bolo realizované miestnou volebnou komisiou.

Ďalej chcem uviesť, že mám vedomosť od členov miestnej volebnej komisie, že za voličov ktorým boli vydané hlasovacie lístky a obálky bez podpisu, ich prevzatie dodatočne podpísali rodinní príslušníci...

Ďalším dôvodom, ktorým je podporovaná nezákonnosť je aj tá skutočnosť, že po vyhlásení volieb miestna volebná komisia nevykonala všetky povinnosti, ktoré jej ukladá zákon, ale aj povinnosti v zmysle „Pokynu na úschovu hlasovacích lístkov a iných volebných dokumentov z volieb do orgánov samosprávy obcí v roku 2018, vydaným Ministerstvom vnútra SR pod číslom: SVS-OVR-2018/024905 dňa 15.08.2018“...

V uvedenom „Pokyne“ pod bodom 2.2. Miestna (mestská) volebná komisia, sú uvedené povinnosti o rozsahu a spôsobe úschovy volebných materiálov... Uvedené povinnosti miestnou volebnou komisiou neboli zrealizované, volebné materiály neboli odovzdané na úschovu obci Hriadky, teda boli vystavené a ponechané voľne vo volebnej miestnosti bez ich náležitého zabezpečenia proti zneužitiu tretími osobami.

Uvedené materiály boli z volebnej miestnosti zobraté a uschované len zapisovateľkou miestnej volebnej komisie, ktorá ich nechcela voľne ponechať vo volebnej miestnosti, nakoľko sa táto nachádzala v spoločenskej sále kultúrneho domu v Hriadkach. To, či niekto predtým do volebných materiálov zasahoval iný ako miestna volebná komisia a zapisovateľka tieto materiály zobrala, nie je možné objektívne určiť.»

4. V popísanom konaní volebnej komisie vidí sťažovateľ *„porušenie zákona o podmienkach výkonu volebného práva, čím vzniká nezákonnosť v tom, že výsledky hlasovania nie sú objektívne, nie je možné ich overiť, a teda nie je možné hodnotiť výsledky volieb ako zákonné.“* Podľa názoru sťažovateľa prezentovaného v sťažnosti *„v tomto konkrétnom prípade došlo k závažnému zásahu do priebehu volebného procesu t.j. nie je možné overiť platnosť výsledku hlasovania obyvateľov obce Hriadky, keďže počet odovzdaných hlasovacích lístkov je vyšší než počet zákonne vydaných hlasovacích lístkov.“*

5. Na preukázanie svojich tvrdení sťažovateľ v sťažnosti navrhuje vykonať výsluch všetkých členov miestnej volebnej komisie vrátane zapisovateľky miestnej volebnej komisie

██████████.

6. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„I. Voľby starostu obce Hriadky, konané dňa 11. novembra 2018, sú neplatné.

II. Odporca je povinný zaplatiť sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov konania, a to do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

7. Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb... do orgánov územnej samosprávy...

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9.1 Z internetovej stránky Štatistického úradu Slovenskej republiky <<http://www.volbysr.sk/sk/data02.html>> ústavný súd zistil, že v obci Hriadky bolo pre voľby do orgánov samosprávy obce konané 10. novembra 2018 zapísaných 374 voličov, pričom na hlasovanie bolo vydaných a odovzdaných 280 volebných obálok. To znamená, že volieb sa zúčastnilo 280 z 374 oprávnených voličov. Platných hlasovacích lístkov pre voľby starostu bolo odovzdaných 274, teda 6 hlasovacích lístkov bolo vyhodnotených ako neplatných. Z 274 platných hlasov získal sťažovateľ 134 (48,90 %) a jeho protikandidát 140 (51,09 %).

9.2 Z už uvedeného vyplýva, že sťažovateľ je aktívne legitimovanou osobou na podanie sťažnosti, v ktorej namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Hriadky, ako kandidát, ktorý vo voľbách získal hlas od viac ako 10 % voličov v súlade s dikciou § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a že osoba, proti ktorej sťažnosť smeruje, je pasívne legitimovanou osobou v súlade so znením § 61 zákona o ústavnom súde. Sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote 10-tich dní odo dňa oznámenia výsledku volieb podľa § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Predmetom konania ústavného súdu bolo preskúmanie dôvodnosti námietok sťažovateľa, ktorými spochybňuje ústavnosť a zákonnosť volieb starostu obce Hriadky konaných 10. novembra 2018, a to z hľadiska ich možného reálneho vplyvu na výsledok napádaných volieb.

11. Sťažovateľ považuje voľby starostu obce Hriadky za neplatné, pretože podľa jeho názoru boli voľby neústavné a nezákonné, pričom svoje tvrdenia opiera o tieto právne relevantné dôvody:

- volebná komisia vydala minimálne päťdesiatim voličom hlasovacie lístky a obálky bez toho, aby títo voliči prevzatie hlasovacích lístkov a obálok potvrdili vlastnoručným podpisom v zozname voličov, a až dodatočne na pokyn predsedníčky miestnej volebnej komisie v Hriadkach volebná komisia u týchto voličov zabezpečila podpísanie prevzatia hlasovacích lístkov a obálok, a to priamo podpisom týchto voličov v zozname voličov alebo podpisom rodinných príslušníkov týchto voličov v zozname voličov;

- volebná komisia nevykonala všetky povinnosti, ktoré jej ukladá § 39 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o podmienkach výkonu volebného práva“) a ktoré pre ňu vyplývajú z „*Pokynu na úschovu hlasovacích lístkov a iných volebných dokumentov z volieb do orgánov samosprávy obcí v roku 2018, vydaným Ministerstvom vnútra SR pod číslom: SVS-OVR-2018/024905 dňa 15.08.2018*“ (ďalej aj „pokyn“).

12. Právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatní ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou len vtedy, ak k porušeniu zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“) dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Nie každé porušenie volebného zákona teda vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd

každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy volebného práva uznávané spoločenstvom demokratických štátov. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

13. Vo všeobecnosti platí, že k tomu, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 118/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

14. Súčasťou zákonom predpísaných náležitostí volebnej sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení zákona o podmienkach výkonu volebného práva (v tomto prípade podľa § 190 zákona o podmienkach výkonu volebného práva), platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím sťažnosti. Je preto na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú tomu, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne, prípadne aspoň vysoko pravdepodobné, a zároveň sú spôsobilé preukázať také intenzívne porušenie volebného zákona, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než bol uverejnený (m. m. PL. ÚS 3/2010).

15. Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že volebná komisia vydala minimálne päťdesiatim voličom hlasovacie lístky a obálky bez toho, aby títo voliči prevzatie hlasovacích lístkov a obálok potvrdili vlastnoručným podpisom v zozname voličov, a až dodatočne na pokyn predsedníčky miestnej volebnej komisie v Hriadkach volebná komisia u týchto voličov zabezpečila podpísanie prevzatia hlasovacích lístkov a obálok, a to priamo podpisom týchto voličov v zozname voličov alebo podpisom rodinných príslušníkov týchto voličov v zozname voličov. Už popísané konanie volebnej komisie sťažovateľ považuje za konanie v rozpore so zákonom o podmienkach výkonu volebného práva, a teda vydanie hlasovacieho lístka a obálky voličovi bez bezprostredného podpisu potvrdzujúceho prevzatie predmetného hlasovacieho lístka a obálky za nezákonné, čo v konečnom dôsledku podľa názoru sťažovateľa spôsobuje rozdiel medzi počtom odovzdaných hlasovacích lístkov a počtom zákonne vydaných hlasovacích lístkov.

16. Podľa § 24 ods. 2 zákona o podmienkach výkonu volebného práva prevzatie hlasovacieho lístka a obálky potvrdí volič v zozname voličov vlastnoručným podpisom; ak tak urobiť nemôže alebo ak prevzatie hlasovacieho lístka a obálky odmietne podpísať, predseda okrskovej volebnej komisie poznamená túto skutočnosť v zozname voličov.

17. V súvislosti s porušením volebného zákona už ústavný súd judikoval (PL. ÚS 27/99), že „Osoby a inštitúcie zúčastnené na voľbách môžu jednotlivé ustanovenia zákona porušiť v rôznom rozsahu, intenzite, najmä však s rôznym dosahom. Predovšetkým reálny, faktický dosah a dopad zisteného porušenia konkrétneho ustanovenia je predmetom posúdenia, či je alebo nie je namieste postup podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Nie každé porušenie volebného zákona je v príčinnej súvislosti s následkom, ktorým je výsledok volieb navrhovateľom považovaný za skreslený. V konaní o volebnej sťažnosti sa musí preukázať uvedená príčinná súvislosť pomocou dostupných dôkazov. Konštatovať ju môže iba ústavný súd za situácie, že výsledok volieb vylučuje pravdepodobnosť iného výsledku pri zachovaní, resp. rešpektovaní konkrétne porušeného ustanovenia volebného zákona. Ak je teda nesporné, že výsledok volieb nemohol byť podstatným spôsobom ovplyvnený porušením zákona, nie je toto porušenie automaticky dôvodom na vyhlásenie volieb za neplatné.“.

18. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj už citovanú judikatúru, ústavný súd konštatuje, že v prípade preukázania tej skutočnosti, že volebná komisia až dodatočne spôsobom uvedeným v bode 15 odôvodnenia zabezpečila podpísanie prevzatia hlasovacích lístkov a obálok u určitej skupiny voličov, ktorí sa, ako to vyplýva z obsahu sťažnosti, reálne zúčastnili na voľbách konaných 10. novembra 2018 v obci Hriadky, preukázanie porušenia zákona o podmienkach výkonu volebného práva už označeným spôsobom síce možno označiť za volebnú vadu, avšak podľa názoru ústavného súdu táto vada sama osebe v danom prípade nie je spôsobilá vyvolať dôvodnú pochybnosť o tom, že výsledok volieb mohol byť ovplyvnený týmto porušením zákona o podmienkach výkonu volebného práva. Sťažovateľ v sťažnosti v súvislosti s už označeným porušením zákona o podmienkach výkonu volebného práva neoznačil žiadnu ďalšiu skutočnosť, ktorá by svojím rozsahom, intenzitou a dosahom bola spôsobilá odôvodniť záver o inom legitímnom výsledku volieb, než bol uverejnený, a na podporu takéhoto tvrdenia v sťažnosti neuviedol žiaden dôkaz, a preto túto námietku možno podľa ústavného súdu označiť za špekulatívnu, nemajúcu žiaden právny význam.

19.1 K obdobnému záveru dospel ústavný súd aj v súvislosti s námietkou sťažovateľa, ktorý v sťažnosti namieta, že volebná komisia nevykonala všetky povinnosti, ktoré jej ukladá § 39 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva a ktoré pre ňu vyplývajú z *„Pokynu na úschovu hlasovacích lístkov a iných volebných dokumentov z volieb do orgánov samosprávy obcí v roku 2018, vydaným Ministerstvom vnútra SR pod číslom: SVS-OVR-2018/024905 dňa 15.08.2018“*, konkrétne povinnosť uvedenú pre volebnú komisiu v bode 2.2 predmetného pokynu.

19.2 Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie uvádza, že má vedomosť o tom, že volebná komisia nepostupovala v súlade so zákonom o podmienkach výkonu volebného práva a pokynom, keď volebné dokumenty v zmysle zákona a pokynu neodovzdala do úschovy obci Hriadky, ale nechala ich bez náležitého zabezpečenia voľne vo volebnej miestnosti, ktorá sa nachádzala v spoločenskej sále Kultúrneho domu obce Hriadky. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že predmetné volebné dokumenty boli až následne zabezpečené a uschované zapisovateľkou miestnej volebnej komisie.

20. Podľa § 39 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva volebné komisie odovzdávajú volebné dokumenty do úschovy obciam, okresným úradom, samosprávnym krajom a ministerstvu vnútra. Odovzдание volebných dokumentov ustanovuje zákon v osobitných častiach. O odovzdaní volebných dokumentov sa vyhotoví protokol, ktorého súčasťou sú zoznamy odovzdávaných volebných dokumentov. Protokol podpíšu predsedovia príslušných volebných komisií a osoby zodpovedné za ich prevzatie.

21. *V zmysle bodu 2.2 pokynu miestna (mestská) volebná komisia odovzdá podľa § 39 v spojení s § 169 ods. 10 písm. f) a § 188 ods. 3 zákona o podmienkach výkonu volebného práva volebné dokumenty do úschovy obci (mestu). Pred odovzdaním ich usporiada do týchto skupín...*

22. Z uvedeného je zrejmé, že skutková konštrukcia, ktorou je sťažovateľom naznačovaná existencia možnosti zneužitia volebnej dokumentácie, resp. neoprávneného zásahu do tejto volebnej dokumentácie tretími osobami, ktorého výsledkom by bolo konanie majúce dopad, resp. vplyv na samotný výsledok volieb, nie je sama osebe schopná poskytnúť dostatočný základ pre spochybnenie volebných výsledkov. V rámci svojej argumentácie sťažovateľ síce predstrel určitú skutkovú konštrukciu spočívajúcu v existencii možnosti neoprávnenej manipulácie s volebnými dokumentmi, avšak nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by objektívne mohli zakladať aspoň náznak dôvodného podozrenia, že k nezákonnej manipulácii s volebnou dokumentáciou v uvedenom prípade skutočne došlo. Ústavný súd podotýka, že aj samotný sťažovateľ v podanej sťažnosti uvádza, že *„to, či niekto predtým do volebných materiálov zasahoval iný ako miestna volebná komisia a zapisovateľka tieto materiály zobrala, nie je možné objektívne určiť...“*, a preto túto námietku možno podľa ústavného súdu označiť tiež za špekulatívnu a bez právneho významu ako prvú námietku.

23. Ústavný súd, berúc do úvahy všetky zistenia, konštatuje, že tvrdenia sťažovateľa, na základe ktorých namieta nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu obce konaných 10. novembra 2018, nepredstavujú v okolnostiach daného prípadu také porušenia ústavy a volebného zákona, ktorých rozsah a intenzita by mohli podstatným spôsobom reálne

ovplyvniť výsledok, teda to, kto bol v napadnutých voľbách zvolený za starostu obce Hriadky.

24. Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že jeho skutkové zistenia v danom prípade neumožňujú vysloviť záver o hrubom alebo závažnom, prípadne opakovanom porušení volebných predpisov pri voľbách starostu obce Hriadky konaných 10. novembra 2018, pretože sťažovateľ nepreukázal také porušenie volebného zákona, ktoré by bolo v príčinnej súvislosti s namietaným výsledkom volieb. Z uvedených dôvodov ústavný súd jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2018